

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Kp. Magyar Nemzeti Múzeum
Budapest VIII.Előfizetési díjak: helyben negyedévre P 1-50
Vidékre és Ausztriába postán . . . P 2-20
Külföldre egy évre 4 dollár. Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
RÓNAI FRIGYES
Várkör 39. sz. Telefonszám 23.Hirdetések millimétersoronként 6 fillér.
Szövegközötti reklámbír sora 20 fillér.
Nyilttár sora 40 fillér.
Hirdetések díja előre fizetendő.

Németh Imre képviselő előadása Szegeden Kossuth liberalizmusáról és a nemzeti öncéluságról.

Németh Imre országgyűlési képviselő penteken este tartotta Szegeden a Hungária szálló dísztermében a „Honszeretet” rendezésében előadását „Szeged Kossuthja” címmel. Az előadáson Szeged város szellemi életének vezetői élén megjelentek többek között vitéz Imecs György főispán, Buócz Béla főkapitányhelyettes, Toporczy Károly tábornok, Berecz János dr., Kogutowicz Károly dr., Náray-Szabó István dr., Göllner Lajos dr., Kornis Ferenc dr., Rejtő Kálmán dr. egyetemi tanárok, Csernák Ernő és Szóghy Géza törvényhatósági bizottsági tagok, de különösen nagy számban volt képviselve az egyetemi ifjuság is.

Németh Imre előadásában mindezeket a „Honszeretet” Egyesület célját jelölte meg abban, hogy ez az egyesület összefogja a magyar nemzeti öntudatukban megpróbált, de egyben szellemi minőségükben és felkészültségükben is kiemelkedőbb magyarokat és ezektől várja, hogy testvéri szeretetben együttműködve, ne klikkszerű érvényesülési politikát csináljanak, hanem komoly munkával segítsék a tisztultabb magyar nemzeti öntudat és a gyökereiben magyar, de egyben európai emelkedettségi szellemiség kialakulását. Ez az egyesület — hangsúlyozta Németh Imre — a nemzeti öntudat egységének autonóm módon való kialakítására törekszik, aminek kéréséig az első lépésként a tiszta és világos történelmi tudat kifejlesztése. Ehez bizony az kell, hogy újra tanuljunk egész történelmünket és pedig nem külsőségekben, hanem lényegi elemeiben. Át kell értékelnünk azokat az ítéleteket, amiket történelmünk nagy alakjairól, korszakairól egy mögöttünk lévő kor beteges illuzionizmusa, vagy elfogultsága rögzített nemzedékünkbe, ez az ártékelés azonban semmiesetre sem jelentheti azt, amit az utóbbi időkben a szellemtudományok terén tapasztalható ártékelés divatláza apró arslánjai végeznek, csak azért, hogy „szenzációs” könyvet írhasanak. Az ilyen ártékelés, amely egy-egy részlet szempontjából alkot új ítéletet egész történelmi korokról és történelmi alakokról, hamis és veszedelmes romboló, tehát nekünk az ártékelés munkáját éppen megfordítva kell végeznünk. Nem szabad „apriori” ítétekből kiindulva azt mondanunk például: én most igazolni akarom Kossuth Lajos politikájának helyességét Széchenyi politikájával szemben, vagy megfordítva. Nem ítéhetem meg egyiket sem csupán egyik, vagy másik megnyilatkozásuk után. Nem lehet őket koruknál és annak egész levegőjéből kiemelni, önmagukban értékelni. Tudatunk világos és tiszta történelmi kialakítására van szükség, tehát történelmi ítéletünk átforgatá-

sának igazi magaslatát a nemzeti öncéluságnak az a magasabbrendű fogalmazása, amit már a költő Zrínyi után Széchenyi és annyi más nagy eszme termelője adott a magyar életnek. Nemzeti öncéluságnak ez a magasabbrendű fogalmazása ezt mondja: minden másfajta nemzetiségtől különböző, külön-törvényű magyar létünkkel azzal kell igazolnunk, hogy magunk sajátos erőiből, színeiből, értékeiből minél több használhatót adunk az egyetemes emberiség számára. Igazolnunk kell, hogy van bírodalomalkotó készségünk, van ehhez való gondolatunk, koncepciónk és megvalósítható, hatalmi erőnk. Különb, jobb és magasabbrendű, mint a történelem által adott helyzetben és helyen más nemzetiségeknek volna.

Németh Imre ezután Kossuth történelmi alakjáról beszélve azt mondta, hogy ma Kossuth Lajos alakja a széles magyar köztudatban két végletesen ellenkező felfogásban él. Az egyik oldalon a fentartás nélküli istenítés felfogása áll, amely mindenféle megdöntés, vagy értelmi alapozottság nélkül az egész magyar történelemnek nemzeti szempontból helyes aspirációit a Kossuth névben és alakban látja megtestesülve és minden feltétel nélkül azt vallja, hogy minden ami jó, helyes, igazságos és magyar, az egyértelműen behelyettesíthető a Kossuth-fogalommal. A másik oldalon áll ennek a felfogásnak pontosan az ellenkezője: minden ami magyar baj, nyomorúság, átok és rossz, az Kossuthból vezethető le.

E két ellentétes felfogás között gondoljuk arra, hogy mit művelt és mit művei Kossuth alakjával az a politikai demagógia, amely őt kortestületi pajzsok és cimerek használatával, ni mindent kell Kossuthnak vállalnia és igazolnia azonfelül, hogy ő a szabadság apja, a népek testvériségének apostola, az egyetlen eszmeközpontra, aki minden nagy és kis problémák megoldására megadta a csalhatatlan receptet minden idők magyarjainak számára, ő az örök jogforrás a mindenkori „ellenzék” számára és minden idők Pichler Győzői tőle kapták a megbízást, hogy „vigyázzanak a házára”. Mindezeket felül Kossuthnak kell igazolnia a „liberalizmust”. Eppen azt a liberalizmust, amelynek a magyar temperamentum számára annyira megfelelő és a maga idejében oly termékenyítő eszmekörét Wesselényi, Széchenyi, Deák, Eötvös és annyi számunkára nagy magyar is képviselt, de amit nálunk jobb- és baloldalon egyaránt és konzekvensen összetévesztünk azzal a monopol kapitalisztikus rendszerrel, amely nálunk a feudális nagybirtokrendszer emledei és példái alapján fejlődött ki és amelynek elvi alapjainak ellenkezik a liberalizmus elvi

lényegével. Kossuth Lajos valóban liberális gazdasági felfogása nem akadályozta annak sem, hogy rá ne hivatkozzanak a szociális forradalom harcosai is, mindez azonban olyan hamis beállítás Kossuth jelentőségének, mint amilyen hamis a vele elfogultul szembenálló felfogás fogalma zásában megjelenő alak, amely a fantasztának, a valóságtól elrugaszkodó ködevőnek, a történelmi kalandornak és katasztrófolitikusnak figuráját állítja elének.

Németh Imre ezután markáns vonalakkal rajzolta meg azt a kort, amely Kossuth kora volt, s amelynek eszmekörében két kardinális elv, az egyéni és nemzeti szabadság elve ittán át egész Európa köztudatát. A harmincas évek rajzában azt hangsúlyozta Németh Imre, hogy ezeknek az éveknek mozgalmában, az országgyűlés tárgyalásaiban kevés a konkrét eredmény, mert a reformot sürgető nemzedék főleg csak a reform és átalakulás szükségességét érezte, de a hangulati meggyőződések mellől hiányzott az elvi tisztánlátás. Kossuth volt az egyetlen, aki a liberális eszmévilágnak Széchenyi által magyarul fogalmazott lényegi tartalmát valóban megértette. Ő volt az, ki megértette a Széchenyi által adott eszme lényegét, mert ha Széchenyi volt a magyar história legnagyobb eszmeterője és a magyar nemzeti erkölcs legsúlyosabb zavru kifejezője, akkor Kossuth volt a magyar történelem legnagyobb apperceptiózó zsenije, aki az időtlen eszmét a pillanat realitásához kapcsolta és a körülmények, meg lehetőségek által adott következmények szerint valósította. Ez az örök és leküzdhetetlen ellentét az eszme kisugárzója és annak valósisítója között és ezzel — hangsúlyozta Németh Imre — rá is mutattam Kossuth alakjának egyik leglényesebb elemére: benne élt legerősebben és a legnagyobb aktivitással az eszmét anyagi formában is megvalósítani törekvő akarát. Vele szemben Széchenyi sokkal inkább az ideált kereső férfi principium megtestesítője volt. Kossuth összehasonlíthatatlanul gyakorlatiasabb szellem volt, amit számos gyakorlati vállalkozása is mutat, s lényének a pillanattal és az adott helyzetekkel szemben mindig megnyilatkozó realizmusát végig látjuk egész pályáján.

Németh Imre megállapítása szerint bizonyos, hogy Kossuth közel három évig tartó börtönbüntetése, mely nagy alkalom volt intellektuális erőinek kifejtésére, alakította ki későbbi és igazi szerepének útját. Kérdés, hogy tudta volna-e töltetni a nemzeti öncéluság szolgálatában azt a hivatást, ami számára rendeltetett, ha a börtönbörtönben szívesen meg nem tanul angolul és államtudományi, pénzügyi és egyéb tanulmányait fel nem készülő pályájának a negyvenes évek elején kezdődő döntő etapjára. Börtönbörtönből való szabadulása után megindítja a Pesti Hírlapot, s szinte pillanatok alatt értelmi rendet teremtett abban a forró hangulati zűrzavarban,

amely a harmincas évek reformgenerációjánál fennállott. Kossuth pontosan látta, hogy a legfőbb hiba a rendszeres politikai gondolkodás hiánya. Tudta, hogy a nemzetben a köz érdekeivel szemben való érzéket sürgősen fel kell ebreszteni és kétségtelen ma már, hogy Kossuthnak ilyen irányú publicisztikai működése alakította ki a nemzet korszerű magatartásának öntudatát, ami aztán később jóformán az egyetlen erő volt, amely megmentette a nemzetnek a rázúduló történelmi események között tanusított méltóságát.

— Egy ezeréves lét méltóságának megmentéséről volt szó akkor, s mi lett volna Kossuth hite, bizalma, pártatlan serénysége minden pillanatnyi változással szemben azonnal a megfelelő cselekvésre kész elszántsága nélkül? Ezekben az időkben bontakozott ki Kossuth egész lényé a legjobbban. Ő volt az egyetlen, aki tartotta a lelket a méltatlanul viselkedő, intrikáló, marakodó országgyűlés ellenére az egész nemzetben azzal a egyszerű, alkalomhoz illő, mondhatni szinte praktikus páthosszal, amit rajfakívül senkinek sem tudott mutatni a magyar történelemben. Ezt a páthoszt az a rendíthetetlen hit fűtötte, ami Kossuth Lajosban a nemzet politikai életének örökkévalósága felől él. Ennek a hitnek szinte fizikailag érzett bizonyossága, senkiben sem volt olyan erős, mint Kossuth Lajosban. Ez a roppant életbizalom csak az anyai érzésben van meg, vagy csak ahhoz hasonlítható. Ez adja meg a felépésnek, a magatartásnak azt a lenyugzó biztonságot, határozottságot, sőt ellentmondást nem tűrő méltóságát is, ami Kossuth Lajos sikereinek a titka. Ő adta meg történelmi létünk egyik legnehezebb pillanatában is a magatartásnak azt a méltóságát, amit az egész világnak el kellett ismerni. Az ő egyéni szuggesztivitása birt rá bennünket arra a grandiózus erőfeszítésre, amely minden öncélú életre jogosító minőségünket megmutatta. Ez az alakjában nem az a lényeg, amit mondott, amit csinált, hanem az, hogy miképpen csinálta.

„Szeged Kossuthja”-ról szólva, előadásának befejezéseül a következőket mondotta Németh Imre:

— Tudjuk, hogy talán Szeged volt az egyetlen hely, ahol nem Kossuthnak kellett a lelkesedést gyujtani, hanem azt már boldogan szemlélhette. Szeged volt talán az egyetlen hely, ahol Kossuth Lajos a maga hitével, életbizalmával, nemes hevületével egyenértékű hittel, életbizalommal és nemes hevületével találkozott. Ez volt az a hely, ahol a nemzeti magatartás méltóságának tudata a kossuthi szóvarázserejét nem várva önként fellobogott és ahol a nemzeti lélek géniusza — a szegedi hölgyek koszorút hintve — sietett nagy fiának lángoló géniusza elé. Szeged lelke és Kossuth lelke: azonos lélek.

Hosszan és lelkesen ünnepelte a megjelent közönség Németh Imrét előadásának befejezése után. Németh

Egyes szám ára 12 fillér.

